

Brusel 6. dubna 2018
(OR. en)

7727/18

CULT 35
FREMP 44
JAI 286
EDUC 120
SOC 181
CADREFIN 22

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	6. dubna 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2018) 170 final
Předmět:	ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ o hodnocení v polovině období provádění programu „Evropa pro občany“ na období 2014–2020

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2018) 170 final.

Příloha: COM(2018) 170 final

V Bruselu dne 6.4.2018
COM(2018) 170 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**o hodnocení v polovině období provádění programu „Evropa pro občany“ na období
2014–2020**

{SWD(2018) 86 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o hodnocení v polovině období provádění programu „Evropa pro občany“ na období 2014–2020

Předseda Komise Juncker ve svém projevu o stavu Unie v roce 2017 zdůraznil, že je třeba intenzivněji zapojit občanskou společnost na národní, regionální a místní úrovni do práce na budoucnosti Evropy. Program Evropa pro občany je jedním z nástrojů, které umožňují zapojit evropské občany do evropského projektu a podnítit u nich hluboký zájem o Evropskou unii a identifikaci s ní.

Tato zpráva popisuje výsledky dosažené v polovině provádění programu Evropa pro občany a zabývá se kvalitativními a kvantitativními aspekty provádění programu, jak to požaduje čl. 15 odst. 4 písm. a) nařízení Rady č. 390/2014 ze dne 14. dubna 2014¹. Je založena na zjištěních externího hodnocení v polovině období² a na pracovním dokumentu útvarů Komise vypracovaném Evropskou komisí³ a vychází ze zprávy Evropského parlamentu o provádění programu z března 2017⁴ a z veřejné konzultace uskutečněné Komisí v období od ledna do dubna 2017⁵.

1. ÚVOD A SOUVISLOSTI

Současný program Evropa pro občany na období 2014–2020 byl zaveden nařízením Rady (EU) č. 390/2014.

Nařízení stanoví jeho obecné cíle takto:

- přispívat k tomu, aby občané chápali Evropskou unii, její dějiny a rozmanitost, a
- podporovat evropské občanství a zlepšovat podmínky aktivního občanství a demokratické angažovanosti na úrovni Evropské unie.

Jeho konkrétní cíle jsou následující:

- prostřednictvím podněcování diskusí, úvah a vytváření sítí zvyšovat historické povědomí, povědomí o společných dějinách a hodnotách Evropské unie a o cíli Evropské unie, jímž je podpora míru, prosazování hodnot Evropské unie a blahobyt jejích obyvatel, a

¹ Nařízení Rady (EU) č. 390/2014 ze dne 14. dubna 2014, kterým se zavádí program „Evropa pro občany“ na období 2014–2020, Úř. věst. L 115, 17.4.2014.

² Hodnocení v polovině období programu Evropa pro občany, Deloitte and Coffey International, červenec 2017.

³ Pracovní dokument útvarů Komise, průvodní dokument ke zprávě o hodnocení v polovině období provádění programu Evropa pro občany na období 2014–2020.

⁴ Zpráva Evropského parlamentu o uplatňování nařízení Rady (EU) č. 390/2014 ze dne 14. dubna 2014, kterým se zavádí program „Evropa pro občany“ na období 2014–2020 (2015/2329(INI)).

⁵ Viz: https://ec.europa.eu/home-affairs/content/public-consultation-mid-term-evaluation-europe-citizens-programme-2014-2020_en

- podporovat demokratickou angažovanost občanů a aktivní občanství na úrovni Evropské unie, a to zvyšováním míry, v jaké občané chápou proces tvorby politik Evropské unie, a podporou příležitostí ke společenské a mezikulturní angažovanosti a dobrovolnictví na úrovni Evropské unie.

Tento program provádí Evropská komise za podpory Výkonné agentury pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA).

2. KLÍČOVÉ PRVKY A PROVÁDĚNÍ PROGRAMU

Program podporuje širokou škálu činností a organizací, které prosazují aktivní evropské občanství zapojováním občanů z celé Evropy. Dva oddíly programu – „*Evropské historické povědomí*“ a „*Demokratická angažovanost a aktivní občanství*“ – doplňuje průřezové opatření (*horizontální akce: Zhodnocování*) pro účely analýzy, šíření a využívání výsledků projektů. Jak stanoví nařízení, program využívá granty na akce k podpoře projektů v rámci obou oddílů a provozní granty k podpoře organizací, které se zabývají činnostmi v rámci cílů programu.

2.1 Oddíly programu

- *Oddíl 1: Evropské historické povědomí*

V rámci tohoto oddílu se podporují činnosti, které podněcují k úvahám o evropské kulturní rozmanitosti a společných hodnotách EU v nejširším slova smyslu. Jeho cílem je financovat projekty, které se zamýšlejí nad příčinami totalitních režimů v moderních dějinách Evropy a připomínají oběti jejich zločinů.

Podporuje rovněž činnosti týkající se dalších významných okamžiků a událostí v nedávných evropských dějinách. Upřednostňuje zejména projekty, které podporují toleranci, vzájemné porozumění, mezikulturní dialog a usmíření jakožto prostředky k překonání minulosti a vytváření budoucnosti, zejména s cílem oslovit mladší generaci.

- *Oddíl 2: Demokratická angažovanost a aktivní občanství*

V rámci tohoto oddílu se podporují činnosti zaměřené na aktivní občanství se zvláštním důrazem na činnosti, jež přímo souvisí s politikami Unie. Podpora je poskytována s cílem zvýšit účast na utváření politické agendy Evropské unie v oblastech souvisejících s cíli programu. Do tohoto oddílu spadají také projekty a iniciativy, které na úrovni Evropské unie vytvářejí příležitosti ke vzájemnému porozumění, mezikulturnímu poznávání, solidaritě, občanské angažovanosti a dobrovolnictví.

V rámci oddílu 2 se podporují tyto typy činností:

- **Partnerství měst:** Toto opatření podporuje projekty, které přivádějí široký okruh občanů z partnerských měst k diskusím o tématech souvisejících s cíli programu. Mobilizací občanů na místní úrovni a na úrovni EU k diskusi o konkrétních otázkách, které figurují na evropské agendě, se tyto projekty snaží posílit aktivní občanství a rozvíjet příležitosti k občanské angažovanosti.
- **Sítě měst:** Obce, regiony a sdružení, které dlouhodobě spolupracují na společných tématech, mohou rozvinout sítě, které posílí udržitelnost jejich spolupráce a umožní jim

výměnu osvědčených postupů. Síť měst organizují činnosti na základě témat společného zájmu v souvislosti s cíli programu či jeho víceletými prioritami.

- **Projekty občanské společnosti:** V rámci tohoto opatření se nabízejí granty na podporu projektů navrhovaných nadnárodními partnerstvími a sítěmi, které přímo zapojují občany. Tyto projekty rovněž zapojují občany z různých prostředí do činností, jež poskytují příležitosti k účasti na tvorbě politické agendy EU. V rámci těchto projektů jsou občané zváni ke spolupráci na víceletých prioritních tématech na místní a evropské úrovni a k diskusím o těchto tématech.

- *Horizontální akce: Zhodnocování*

Součástí tohoto opatření jsou komunikační činnosti, studie, šíření výsledků programu a podpora kontaktních míst pro program Evropa pro občany určených v členských státech a zúčastněných zemích. Kontaktní místa pro program Evropa pro občany poskytují poradenství žadatelům a podporu partnerům při vyhledávání a zajišťují šíření informací o programu.

2.2 Rozpočet

Celkový rozpočet programu na období 2014–2020 činí 187 718 000 EUR⁶. Program během tohoto vykazovaného období využil všechny částky přidělené na závazky a na platby. Jednotlivé oddíly a činnosti v rámci programu byly rozděleny takto:

- Celkem 9,46 milionu EUR bylo poskytnuto na projekty evropského historického povědomí.
- Celkem 12,21 milionu EUR bylo poskytnuto na projekty partnerství měst.
- Celkem 12,71 milionu EUR bylo poskytnuto na síť měst.
- Celkem 10,32 milionu EUR bylo poskytnuto na projekty občanské společnosti.
- Celkem 3,64 milionu EUR bylo poskytnuto jako strukturální podpora organizacím evropského historického povědomí.
- Celkem 16,65 milionu EUR bylo poskytnuto nezávislým skupinám odborníků a evropským organizacím občanské společnosti v oblasti aktivního občanství.
- V rámci programu byly rovněž poskytnuty prostředky ve výši 2,8 milionu EUR na průřezové činnosti, mimo jiné na maximální využití výsledků programu.

Tabulka č. 1: Roční výdaje v rámci programu v letech 2014–2016:

Rok	Vydaná částka (v eurech)
2014	22 688 003
2015	22 352 785
2016	22 765 895
Celkem za období 2014–2016	67 806 683

Zdroj: Výroční zprávy Evropské komise o činnostech v rámci programu za roky 2014, 2015 a 2016.

⁶ Na základě výsledků jednání o současném víceletém finančním rámci na období 2014–2020 byly prostředky vyčleněné z rozpočtu sníženy ve srovnání s rozpočtem původně navrhovaným Komisí přibližně o 29,5 milionu EUR.

2.3 Přijaté žádosti a vybrané projekty

V období 2014–2016 bylo podáno více než 7 000 žádostí o grant. Ve srovnání s předchozím programem obdrželo grant méně projektů⁷. Částečně to lze vysvětlit větším rozsahem projektů, které obdržely grant, a větším počtem účastníků projektů.

S výjimkou projektů partnerství měst bylo v průměru financováno méně než 10 % projektů podaných v letech 2014–2016. V roce 2016 bylo financováno 8 % projektů historického povědomí, 22 % projektů partnerství měst, 9 % sítí měst a 5 % projektů občanské společnosti⁸. Z vysoké poptávky ze strany žadatelů o grant vyplývá, že existuje prostor pro další financování včetně financování návazných opatření a šíření informací. Celá řada projektů – které mohly napomoci k tomu, aby měl program širší dopad – získala kladné hodnocení, a přesto nemohly být z důvodu rozpočtových omezení financovány. Zúčastněné strany zdůraznily, že tato situace může žadatele odradit od podávání nových žádostí v příštích letech. Evropský parlament ve své zprávě o provádění programu na období 2014–2020⁹ z března 2017 vyzval Radu a Komisi, aby zvážily celkový rozpočet ve výši přibližně 500 milionů EUR na příští program, který bude součástí dalšího víceletého finančního rámce¹⁰. K podobným závěrům dospěl i Evropský hospodářský a sociální výbor ve svém stanovisku k financování organizací občanské společnosti z října 2017¹¹.

Tabulka č. 2: Počet podpořených projektů a poskytnutých provozních grantů ve srovnání s počtem přijatých žádostí¹²

Oddíl	Typ grantu	Počet přijatých žádostí	Počet vybraných projektů	Vybráno %	Počet přijatých žádostí	Počet vybraných projektů	Vybráno %	Počet přijatých žádostí	Počet vybraných projektů	Vybráno %
		2014			2015			2016		
ODDÍL 1	Granty na akce	472	36	8 %	538	33	6 %	468	38	8 %
	Provozní granty	22	6	27 %	6	6	100 % ¹³	6	6	100 %
ODDÍL 2	Partnersství měst	667	252	38 %	1404	252	18 %	1093	237	22 %
	Sítě měst	224	35	16 %	339	32	9 %	328	30	9 %

⁷ Například v roce 2013 bylo financováno celkem 544 projektů, v roce 2016 bylo k financování vybráno jen 395 projektů. Zatímco v roce 2013 bylo financováno celkem 353 projektů partnerství měst a 41 sítí měst, v roce 2016 to bylo jen 237 partnerství měst a 30 sítí měst.

⁸ Výroční zprávy Evropské komise o činnostech v rámci programu za roky 2014, 2015 a 2016.

⁹ Viz výše uvedený odkaz.

¹⁰ Částka představuje symbolické „jedno euro na občana“.

¹¹ Viz: Evropský hospodářský a sociální výbor: „Financování organizací občanské společnosti ze strany EU“, stanovisko z vlastního podnětu ze dne 19. října 2017 (zpravodaj Jean-Marc Roirant), EESC 2017, 01953.

¹² Procentní hodnoty jsou zaokrouhleny.

¹³ Podat novou žádost v roce 2015 a 2016 byly oprávněny pouze organizace, jež byly původně vybrány na základě výzvy k předkládání návrhů pro první rok programu.

	Projekty občanské společnosti	538	29	5 %	440	27	6 %	541	25	5 %
	Provozní granty	139	29	21 %	37	31	84 %	31	30	97 %
Celkem		2062	387		2764	381		2467	366	

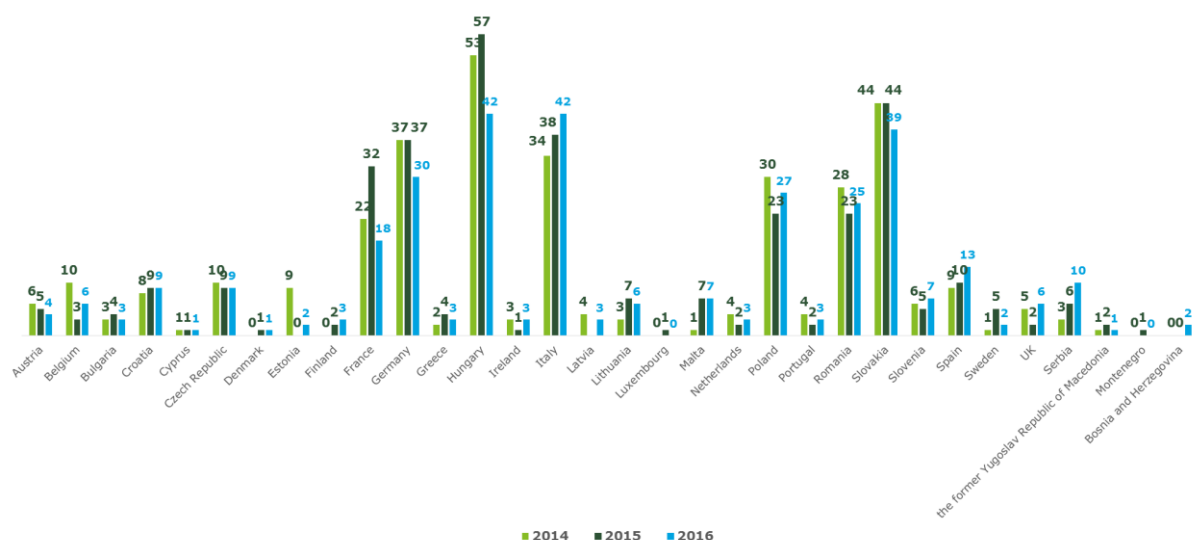
Zdroj: Hodnocení v polovině období programu, Deloitte and Coffey International.

2.4 Zeměpisný původ projektů

Program je otevřen členským státům EU, kandidátským zemím, potenciálním kandidátským zemím (tj. zemím západního Balkánu) a zemím ESVO, které jsou smluvními stranami Dohody o EHP, za předpokladu, že podepíší mezinárodní dohodu, která stanoví podrobnosti jejich účasti v programu. V roce 2017 program probíhal ve 33 zúčastněných zemích¹⁴.

Zohlední-li se zapojení partnerských organizací, získaly granty na projekty všechny země zapojené do programu. Maďarsko, kterému bylo v letech 2014 až 2016 poskytnuto přibližně 15 % z celkového počtu grantů na projekty, je setrvale zemí s největším počtem příjemců grantů. Počtem projektů se Maďarsku blíží Slovensko přibližně s 13 % poskytnutých grantů a Itálie přibližně s 11 % poskytnutých grantů. Je to dáno především opatřeními týkajícími se partnerství měst, kde tyto tři členské státy představují téměř polovinu přijatých žádostí.

Tabulka č. 3: Počet žádostí přijatých v roce 2014, 2015 a 2016 podle zemí

Zdroj: Hodnocení v polovině období programu, Deloitte and Coffey International.

2.5 Účastníci a partneři

Od roku 2014 do roku 2016 byly poskytnuty granty na podporu více než 1 000 projektů ve 33 zúčastněných zemích. Do činností podporovaných v rámci programu byly přímo zapojeny celkem 3,3 milionu obyvatel (například účastníci činností v rámci partnerství měst, účastníci

¹⁴ Všechny 28 členských států EU a dále Albánie, Bosna a Hercegovina, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Černá Hora a Srbsko.

akcí pořádaných organizacemi občanské společnosti aj.) a nepřímo bylo zapojeno dalších 3,9 milionu obyvatel (například uživatelé materiálů, které byly vypracovány v rámci programu a zveřejněny na internetu, čtenáři studií vypracovaných nezávislými skupinami odborníků aj.). Z údajů o příjemcích, kteří podporu získali poprvé, vyplývá, že se programu daří oslovovat nové adresáty jednak tím, že dokáže přilákat nové příjemce, jednak tím, že vytváří větší partnerství propojující subjekty z více zemí¹⁵. Prostřednictvím projektů partnerství měst a sítí měst program dosáhl do téměř 4 500 měst¹⁶.

Výrazně se zvýšil i celkový počet partnerů zúčastněných v jednotlivých projektech. Žadatelé postupem času získali zkušenosti a díky tomu předložili složitější projekty se zapojením více partnerů. Celkově se zapojilo více než 2 500 organizací, z toho přibližně 700 organizací v oblasti historického povědomí a 1 800 organizací občanské společnosti.

2.6 Kvalita projektů

Zavedení systému víceletých tematických priorit místo dřívějšího systému ročních priorit přinesl flexibilitu a významné zlepšení na úrovni projektů. Víceleté priority na zbývající období programu (2016–2020) byly zavedeny s cílem, aby žadatelé získali více času na plánování a přípravu projektů, což jim umožní lépe se zaměřit na cíle programu a předložit strukturovanější návrhy s vyšším potenciálním dopadem. Výrazné zaměření programu na občany spolu s důrazem na aktuální otázky, jako je například migrace, solidarita, kulturní rozmanitost, sociální začleňování, evropské kulturní dědictví a historické povědomí, nabídlo účastníkům příležitost, aby do evropské diskuse přinesli pohled zdola, a zároveň to umožnilo institucím EU, aby navázaly přímý kontakt s lidmi v terénu.

To napomohlo ke zlepšení celkové kvality projektů partnerství měst, jak to potvrzují výsledky hodnocení. V minulosti projekty partnerství měst často zahrnovaly setkání obyvatel různých zemí, kteří se společně zabývali různými tématy, jako je životní prostředí nebo sport. Díky tomuto programu umožnila cílená opatření Komise a výkonné agentury, aby projekty partnerství měst a sítí měst financované v rámci programu stále větší měrou přispívaly k sociálnímu začleňování a aby byly stále strukturovanější. Těchto projektů se nyní obvykle účastní velký počet partnerů (průměrně pět v případě projektů partnerství měst a deset v případě sítí měst)¹⁷ a zaměřují se na klíčové otázky, jako je migrace nebo diskuse o budoucnosti Evropy.

U projektů evropského historického povědomí a občanské společnosti byly rovněž zpřísněny požadavky na obsah, čímž byla posílena vazba tohoto obsahu na cíle programu. Díky tomu stále větší počet organizací zaváděl inovativnější projekty se silnějším evropským rozměrem¹⁸.

2.7 Strukturální podpora organizací

¹⁵ Viz kapitola 3 doprovodného pracovního dokumentu útvarů Komise k této zprávě.

¹⁶ Údaje z monitorovacího programu poskytnuté Výkonnou agenturou pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA).

¹⁷ Viz například francouzský projekt partnerství měst nazvaný „Festival Evropy“ („Festival of Europe“), který je popsán v příloze 4 doprovodného pracovního dokumentu útvarů Komise.

¹⁸ Viz například projekt historického povědomí „In Between?“, který je popsán v příloze 4 doprovodného pracovního dokumentu útvarů Komise.

V letech 2014–2017 získávaly evropské organizace občanské společnosti a nezávislé skupiny odborníků víceletou strukturální podporu prostřednictvím provozních grantů¹⁹. Na základě jejich pracovního programu na období 2014–2017 byly vybraným organizacím poskytnuty roční provozní granty. Po externím hodnocení v polovině období programu bylo příjemcům víceletých provozních grantů umožněno, aby pracovali s dlouhodobější vizí, a zvýšili tak efektivnost svých činností.

3. ČEHO SE DOSÁHLO V RÁMCI PROGRAMU EVROPA PRO OBČANY?

Jak dokládá doprovodný pracovní dokument útvarů Komise, provádění programu je ve vztahu ke konkrétním cílům v polovině období celkově úspěšné u obou oddílů; vyplývá to z ukazatelů dopadu v rámci posouzení dopadu, z výkonnostních ukazatelů stanovených nařízením a z názorů vyjádřených zúčastněnými stranami.

3.1 Relevance programu a evropská přidaná hodnota

Program sehrával v náročném politickém, sociálním a hospodářském klimatu významnou úlohu tím, že posiloval občanskou angažovanost po celé Evropě. Podněcuje občany k aktivnější účasti na vývoji Evropské unie a k podpoře jejích základních hodnot, jako je tolerance, solidarita a rovné zacházení, prostřednictvím projektů a činností, do nichž se mohou zapojit a díky nimž jsou jejich hlasy slyšet. Velký počet projektů se přímo zabýval aktuálními politickými a společenskými problémy, jako je migrační a hospodářská krize. Tento program rovněž podporuje dobrovolnickou činnost, zejména tím, že zajišťuje umístění členů nově založeného Evropského sboru solidarity.

Vzestup euroskepticismu, k němuž v tomto období dochází, umocňuje význam programu a vyzdvihuje potřebu posilovat pocit společné evropské identity a zamýšlet se nad hlubšími kořeny otázek, které souvisí s přitažlivostí a přidanou hodnotou Evropské unie pro zúčastněné země a evropské občany. V tomto kontextu program nabídl veřejné fórum, které poskytuje občanům příležitost, aby na základě přístupu zdola vyjádřili své úvahy nad budoucností Evropy.

Ve srovnání s předchozím programem bylo větší zaměření na evropské historické povědomí v rámci současného programu zásadní pro dosažení jeho cílů. Program zejména podnítil úvahy o kulturní rozmanitosti Evropy a o společných evropských hodnotách a propojil poučení z nedávné evropské historie s diskusí o budoucnosti Evropy.

Všechny aktivity financované v rámci programu Evropa pro občany mají buď přeshraniční rozměr a zapojují občany a organizace z několika zúčastněných zemí, nebo souvisí se samotnou Evropskou unií. Aktivity související například s historickým povědomím, partnerstvími měst či celoevropskými sítěmi mají rozšiřovat obzory a rozvíjet pocit evropské sounáležitosti a identity. Program má zřejmou evropskou přidanou hodnotu, která spočívá v jeho celkovém dopadu na účastníky a jeho doplňkovosti ve vztahu k dalším iniciativám EU, čehož by se pravděpodobně jinými prostředky dosáhnout nepodařilo, pokud by program nepokračoval.

3.2 Dosažení cílů programu

¹⁹ Výzva k podávání návrhů ke strukturální podpoře pro organizace zabývající se výzkumem v oblasti evropské veřejné politiky (nezávislé skupiny odborníků) a organizace občanské společnosti na evropské úrovni – COMM-C2/01-2013.

Prostřednictvím oddílu „evropské historické povědomí“ program pomohl zvyšovat evropské historické povědomí, mimo jiné rozvojem činností, které propojují historické povědomí s aktivním občanstvím a demokracií v nejširším slova smyslu. V oblasti projektů týkajících se holocaustu a genocidy program podněcoval přeshraniční výměnu a podporu evropského přístupu k historii, čímž významně zvyšoval hodnotu příslušných diskusí. Na základě externího hodnocení v polovině období účastníci uzavřeli projekty evropského historického povědomí konstatováním, že sdílejí společné hodnoty s občany z dalších zúčastněných zemí a že projekty měly potenciál přispět k trvalým změnám v postojích účastníků k Evropské unii a její historii, hodnotám a kultuře²⁰.

V oblasti partnerství měst program dosahuje výsledků povzbuzováním ke vzájemnému porozumění a přátelství mezi občany na místní úrovni a zlepšováním těchto vztahů. Partnerství měst nabízí přístup k občanství vycházející zdola, neboť se při něm zapojují občané z místních komunit a ti získávají přímou zkušenost s přidanou hodnotou EU a tuto hodnotu si uvědomují²¹. Tyto zkušenosti následně vedou k silnějšímu pocitu sounáležitosti s Evropskou unií a v konečném důsledku i k aktivnímu občanství na úrovni EU.

Sítě měst doplňovaly tradiční partnerství měst tím způsobem, že nabízely městům a obcím příležitost k rozvoji rozsáhlejších projektů s cílem zvýšit jejich dopad a udržitelnost. To umožnilo příjemcům rozvíjet projekty, které jsou více tematicky orientované a zaměřené na politiky, a vytvářet trvalé vztahy s partnerskými organizacemi²².

Program se prostřednictvím provozních grantů a projektů občanské společnosti zaměřil na organizace občanské společnosti. Oba nástroje u občanů posilovaly aktivní občanství a demokratickou angažovanost na evropské úrovni a tím přispívaly k dosažení cíle programu, a sice ke snaze přiblížit Evropskou unii jejím občanům. V případě obou oddílů byl disponibilní rozpočet v průběhu každého roku čerpán poměrně rovnoměrným tempem. Vysoký počet přímých a nepřímých účastníků projektů v rámci programu Evropa pro občany dokládá, že program byl při poměrně nízkých nákladech účelný.

Zapojení organizací zúčastněných stran do programu ovlivnilo jejich způsob vnímání Evropy. Většina zúčastněných organizací zaznamenala pozitivní přínosy v podobě prohloubení znalostí o Evropě a byly odhodlány větší měrou spolupracovat s občanskou společností. Účast v programu rovněž umožnila organizacím občanské společnosti a jejich partnerům, aby budovali kapacitu, získávali mezinárodní zkušenost, učili se od sebe navzájem a v některých případech vytvářeli udržitelné sítě.

Pokud jde o udržitelnost výsledků programu, projekty vytvořily dlouhodobé vztahy mezi partnery, kteří v mnoha případech pokračovali v občanských aktivitách i po ukončení projektu. Díky tomu byly například na základě projektů partnerství měst zřízeny sítě měst a stejní příjemci pak pořádali návazné akce, Činnosti a projekty tak mohly pokračovat i po počátečním financování z programu Evropa pro občany. Některé činnosti byly nicméně jednorázového charakteru, jako například akce a setkání, jejichž smyslem bylo posílit výměnu zkušeností tím, že se zaměřovaly na společenské a kulturní aspekty.

²⁰ Viz například irský projekt historického povědomí nazvaný „Ženy, válka a mír“ („Women, War and Peace“), který je popsán v příloze 4 doprovodného dokumentu útvarů Komise.

²¹ Viz například projekt partnerství měst San Bartolomé de las Abiertas (Španělsko) a Lavernose-Lacasse, který je popsán v příloze 4 doprovodného pracovního dokumentu útvarů Komise.

²² Viz například nizozemskou síť měst nazvanou „Město městu, člověk člověku – vytváříme evropskou kulturu bezodpadového hospodářství“ („Town to Town, People to People — Building A European Culture of Zero waste“), která je popsána v příloze 4 doprovodného pracovního dokumentu útvarů Komise.

Jedním ze zjednodušení provedených v současném programu bylo zavedení pouhých dvou oddílů doprovázených jednou horizontální akcí. Tato nová struktura je pro žadatele srozumitelnější a funguje uspokojivě. Další zlepšení přineslo zavedení víceletých priorit, přechod na systém paušálních částek a celá řada elektronických opatření (systém podávání zpráv).

Proces sledování nebyl úplně jednoduchý, neboť soubory ukazatelů v nařízení nebyly snadno porovnatelné s ukazateli, s nimiž se pracovalo v posouzení dopadů.

3.3 Činnosti zhodnocování – dosažení maximálního užitku z programu

Hlavní činností v této oblasti byla finanční podpora informačních struktur v členských státech EU a dalších zúčastněných zemích – kontaktních míst pro program Evropa pro občany²³. Externí hodnocení v polovině období potvrzuje účelnost kontaktních míst pro program Evropa pro občany jakožto aktérů na vnitrostátní úrovni při prosazování programu, podpoře potenciálních žadatelů a navazování vztahů s místními organizacemi a zúčastněnými stranami v zúčastněných zemích.

Kromě toho byly vyvinuty a udržovány nástroje pro šíření informací jako například platforma VALOR pro výsledky projektů²⁴. Tato nová on-line databáze přispívá k podpoře výměny osvědčených postupů a synergických účinků mezi programy financování z EU v oblasti vzdělávání, kultury a občanství.

Činnosti v oblasti šíření informací výrazně napomohly ke zvyšování povědomí o programu, v druhé polovině programu by však bylo prospěšné rozvinout strategičtější přístup, aby se ještě více zvýšila viditelnost činností a přenositelnost a udržitelnost výsledků projektů.

3.4 Akce a setkání v rámci politik

Akce uspořádané během první poloviny programu pomohly zvýšit povědomí o programu, celkově jej zviditelnit a aktivněji zapojit zúčastněné strany. Od roku 2010 Evropská komise organizuje v ročních intervalech setkání pro navazování kontaktů v oblasti evropského historického povědomí (European Remembrance Networking Meetings), na nichž se scházejí zástupci organizací aktivních v oblasti evropského historického povědomí. Od roku 2012 rovněž Evropská komise každoročně organizuje v Bruselu na Mezinárodní den památky obětí holocaustu 27. ledna zvláštní akci k uctění obětí holocaustu. Kromě toho, že tyto akce podporují rozvoj celoevropské sítě historického povědomí, zlepšují dialog o víceletých prioritách oddílu „historické povědomí“ tohoto programu a mají potenciál program celkově více zviditelnit.

V rámci oddílu pro občanskou angažovanost byly ve spolupráci se zúčastněnými stranami uspořádány dvě konference (v roce 2014 v Římě a v roce 2016 v Barceloně), které zvýšily politickou viditelnost činností financovaných v rámci programu.

Zúčastněné strany se podílejí na procesu tvorby politik v rámci programu prostřednictvím občanského dialogu, který sestává z pravidelných setkání zaměstnanců Komise a zástupců přibližně 50 klíčových organizací zúčastněných stran, jež se aktivně zapojují. Prostřednictvím

²³ V období od roku 2014 do roku 2016 určily kontaktní místa pro program Evropa pro občany všechny členské státy a zúčastněné země s výjimkou Spojeného království, Albánie, Bosny a Hercegoviny a Černé Hory.

²⁴ Viz: <http://ec.europa.eu/programmes/europe-for-citizens/projects/>

skupiny pro občanský dialog program zajišťuje přítomnost nezávislých hlasů zástupců občanské společnosti v diskusích EU a poskytuje jim fórum pro dialog s Komisí a dalšími institucemi.

3.5 Doplnkovost a synergické účinky ve vztahu k jiným programům EU

Program Evropa pro občany je v souladu s jinými politikami a nástroji EU, jejichž cílem je posílit zapojení občanů do občanské společnosti EU, a je v souladu i s jinými nástroji v oblasti dobrovolnické činnosti, mládeže, výzkumu a inovací. Doplnuje jiné programy financování z EU, zejména programy Erasmus+, Evropský sbor solidarity, dílčí program Kultura v rámci programu Kreativní Evropa a Evropský rok kulturního dědictví 2018, a to tím způsobem, že přináší zaměření na aktivní účast a silný důraz na občany a společenské aspekty EU.

Zatímco synergické účinky jsou v některých oblastech již nyní velmi rozvinuté, například při zavádění výše uvedené platformy VALOR nebo v podobě příležitostné spolupráce kontaktních míst pro program Evropa pro občany, kanceláří programu Kreativní Evropa a vnitrostátních agentur programu Erasmus+, z hodnocení v polovině období vyplývá, že program může v budoucnu přinést ještě větší užitek, bude-li lépe koordinován s dalšími relevantními programy.

4. ZÁVĚRY A DALŠÍ POSTUP

Politický a společenský vývoj v Evropě za poslední desetiletí vynesl do popředí otázku občanství a zdůraznil nutnost dosáhnout toho, aby občané EU spatřovali v evropském projektu větší hodnotu.

Tato zpráva o hodnocení v polovině období programu „Evropa pro občany“ na období 2014–2020 potvrzuje, že program je využíván k podpoře aktivního občanství, k posilování sounáležitosti a k podpoře vzájemného porozumění. Program sehrává celkově pozitivní úlohu při podněcování k aktivnímu občanství a demokratické angažovanosti, přičemž se mu daří oslovovat velký počet občanů, kteří by se jinak do evropského projektu nezapojili. Účast v programu pomáhá posilovat povědomí o otázkách EU a rozvíjet vzájemné porozumění a identifikaci s Evropou, čímž z dlouhodobějšího hlediska pomáhá podporovat proces evropské integrace. Program Evropa pro občany byl od samého počátku vnímán jako krok směrem k soudržnější strategii a politice EU v oblasti občanské angažovanosti a evropského historického povědomí. V této souvislosti může mít program rovněž pozitivní vliv na zájem občanů o nadcházející volby do Evropského parlamentu a volební účast.

Současná struktura programu, sestávající z dvou oddílů a průřezového opatření zaměřeného na zhodnocování, přispěla k diskusi o budoucnosti Evropské unie vycházející z poučení z její historie. Provozní granty i granty na akce napomohly k dosažení kýžených výsledků.

Zatímco většina programů financování z EU se vztahuje ke konkrétním politikám EU, program Evropa pro občany vyplňuje mezeru tím způsobem, že se zaměřuje na obecnější cíl Komise přiblížit EU občanům. Tím, že program pracuje přímo s občany, vytváří jedinečné fórum, v jehož rámci lze zapojit občany EU prostřednictvím přístupu zdola. Program prokázal svou přidanou hodnotu na úrovni EU, a to jak z hlediska dopadu na účastníky, tak z hlediska jeho úlohy coby doplňku jiných nástrojů financování z EU a politických iniciativ EU.

V rámci příprav příštího víceletého finančního rámce a budoucích programů financování z EU Komise posoudí zjištění vzešlá z hodnocení v polovině období a zaměří se na všechny aspekty, u nichž byl zjištěn prostor pro zlepšení, zejména na zvýšení viditelnosti programu, revizi ukazatelů sledování a posílení synergických účinků ve vztahu k jiným relevantním programům financování z EU a iniciativám EU.